

CIJENA lista: U pretplati za čitavu god. K 36—; za polugodište K 18—; tromjesečno K 9—, mjesečno K 3.60, u malo-prodaji 12 f. pojedini broj. OGLASI primaju se uopravi lista trg Custoza 1.

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

HRVATSKI LIST izlazi u nakladnoj tiskari JOSE KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza 1. Uredništvo: Sisanska ulica br. 24. — Odgovorni urednik JOSIP HAIN u Puli. — Rukopisi se ne vraćaju.

Godina III.

U Puli, utorak 16. listopada 1917.

Broj 816.

Njemački socijalni demokrati i mir.

Berlin, 15. (D. u.) Jučer je otvorena sveopća skupština socijalne demokratske stranke, kod koje je sudjelovalo oko 350 izaslanika. Načelnik stranke Ebert (Berlin) pozdravio je nazočne nagovorom te je među ostalim rekao: Sve narode prožimlje danas duboka želja za mirom. No, dok naši neprijatelji nijesu zreli za mir, spremni smo, da i dalje branimo našu domovinu. S druge strane zahtijevamo ali na svaki način jasno i čvrsto stanovište prema miru, slobodno od svake dvoumnosti. Nato je Ebert na najoštriji način govorio proti sadašnjoj državnoj vladi te je izjavio: Dr. Michaelis, dr. Helfferich i Capelle su sada, u teško doba, u Njemačkoj ne mogući; njih se mora čim prije odstraniti. Kod toga zahtjeva neka socijalnodemokratska stranka svim silama ustraje. Zast. u drž. saboru Scheidemann izjavio je o miru sporazuma sljedeće: Pošto su nas u inozemstvu psovali te nam predbacivali dvoumnost, odlučismo se, da prihvatimo formalan mirovni zaključak. Zbog toga su naši protivnici u tuzemstvu imali u toliko pravo, u koliko su nam se neprijatelji strašno rugali. Pogledom na gospodarski rat, zasnovan od antante, izjavlja Scheidemann sljedeće: Desetgodišnje uništenje njemačke industrije i njemačke trgovine značilo bi trajno osiromašenje njemačkog radničkog staleža. Mi se ne ćemo odreći onoga, što nam pripada, već samo onoga, što drugima pripada i što je njima baš tako sveto kao i nama. Mirom sporazuma zahtijevamo za Njemačku teritorijalnu nepovrijedivost, slobodu gospodarskog razvoja i slobodu mora. O unutrašnjoj politici izjavio je Scheidemann među inim: Michaelis je postao nemogućim. Politika „domoljubne stranke“ dovela bi do katastrofe. Država se mora demokratizovati.

IZ NJEMAČKE.

Berlin, 14. Prema novom pomorskom zakonu, prihvaćenom dne 11. o. mj. u njemačkom državnom zboru, dobivaju brodogradilišta priložnosti, i to ne kao zajam, nego kao odštetu, koje ne treba povratiti. Kako na ovo prihvaćuje najveće njemačko glasilo za pomorsku plovidbu, „Hamburger Fremdenblatt“, započeti će brodogradilišta odmah s obnovom svog brodogradnog parka. Sveukupni je zajam bio u državnom zboru proćeljen na preko jednu milijardu. Stoga računaju u pomorskim krugovima s izvanredno brzom i potpunom obnovom njemačke trgovačke mornarice usprkos toga, što su nedavno Peru i Uruguay bile zaplijenile njemačke brodove.

Amsterdam, 14. „Times“ javlja iz New-Yorka: Amerikanski listovi javljaju povodom govora Kühlmanna, e o miru ne može da bude govora, dokgod ne bude povraćena Alzacija-Lorena. „Newyork Times“ piše, da Njemačka mora te pokrajine ustupiti, jer je Alzacija-Lorena postala utjelovljenje načela, za koje se bore alijirci, naime, da do lakovih grozota više ne smije doći.

Operacije na otoku Oesel.

Poziv Kerenskoga na zapovjednika sjeverne fronte. — Kako su se iskrcale njemačke čete. — Englezi branili otok? — Švedski sud o zamašnjaju njemačkog poduzeća. — Prikaz ruskog ministarstva mornarice. — Navodno potopljeni 4 njemačke torpedovke.

Petrograd, 14. (D. u.) Petrogradska brzojavna agentura javlja: Kod operacija je iskrcavanja na otoku Oeselu sudjelovalo 8 dreadnoughta, 12 križarica, 40 torpednjača i 30 tražilica mina. Glavni stožer javlja: Neprijatelj je poduzeo proti otoku Dagö samo prividnu navalu, a da ga nije zaposjeo. — Kerenski je upravio na vrhovnog zapovjednika armada na sjevernoj fronti brzojavku, u kojoj ih poziva u ovaj čas strahovite kušnje mornarice u istočnom moru, da budu složni, da doprinesu sve žrtve za domovinu i da slavodobitno izbacu natrag neprijatelja.

Stockholm, 14. (D. u.) Iskrcanje Njemaca na otoku Oesel pobudjuje u Švedskoj najveću senzaciju. Današnji jutarnji listovi promatraju vijesti o njemačkim operacijama u istočnom moru i zaposjednuće otoka Oesela kao događaj najozbiljnije važnosti, uslijed kojega je ruska armada u Livlandiji ugrožena sa hrpta, a

u daljnjem tečaju i Petrograd. Nemir, koji se očituje u ruskim službenim izvještajima, da je potpuno opravdan.

Stockholm, 15. (D. u.) Zast. c. kr. brz. dop. ureda javlja: Iz Petrograda nadošle vijesti potvrđuju i od lista „Novoje Vremja“ objavljenu vijest, da obrambene naprave na otoku Oesel, što su ga Nijemci nedavno osvojili, stoje pod engleskim vodstvom.

Petrograd, 13. (D. u.) P. b. a. O iskrcanju njemačkih četa na otoku Oesel objavljuje mornaričko ministarstvo sljedeće: Tijekom 11. i 12. mj. uspjelo je neprijatelju te je zaposjeo dio otoka Oesel. Bojevi još traju. Iskrcavanje štite značne pomorske bojne sile. Istodobno sa ovim događajem zamoćnuše nekoje neprijateljske ladje borbu sa našim obalnim baterijama na otoku Dagö. Potopljene su 4 neprijateljske torpedovke. (Ne odgovara istini. Prema našim ratnim izvještajima od nedjelje nije naše brodovlje imalo nikakvih gubitaka. — Opaska uredništva „Wolffvog ureda.“) Neprijateljski je krstaš posve uništio naše baterije, što je neprijatelju omogućilo, da iskrcna svoje sile, koje su ali prisiljene, da se povrate na ladje. Neke neprijateljske torpedovke provallše medju otoke Dagö i Oesel u pravcu na Moon-Sund, ali su našle na juku vatru naših kopujuća i naših torpedovki, te su prisiljene, da se vrate na debelo more. Dne 12. i 13. mj. u jutro naše su se ladje uspješno oprele neprijateljskim ladjama, koje su medju otocima litjele prodrjeti u naše vode. Tijekom topovskih bojeva, koji su trajali 2 dana, bili su naši gubici neznatni. Posada na ladjama pokazala se je hrabrom, srčanom i požrtvovnom. Istodobno sa iskrcavanjem nastavio je neprijatelj čišćenjem mina na kurlandskoj obali i na morskoj užini Irben. (Gleda ruske izvještaje. Op. ur.)

IZ RUSIJE.

Vljeđanje u ruskom glavnom stanu — Stavka u Baku. — Otpuštanje goštanja 1895.-6. — „Vijeće ruske republike“. — Rusija i vljeđanje alijiraca u Parizu.

Petrograd, 13. Petrogradska brz. agentura javlja: U vljeđu, koje se je obdržavalo u glavnom stanu pod predsjedanjem Kerenskoga, ministara izvanjskih poslova, rata i pomorstva, nadalje vrhovnog zapovjednika i novog ruskog poslanika u Francuskoj, Maklakova, raspravljalo se je obzirom na konferenciju alijiraca u Parizu o pitanju obnove bojne sposobnosti ruske armade. U tom bje pogledu prihvaćena ova osnova: Zapt valja poboljšati. U tu svrhu treba sustavno poučavati vojnike i upućivati ih na vojničke napretke, kakovi se pokazuju u sadašnjem ratu koji na ruskoj, toll na zapadnoj fronti. Nadalje se imade strogo urediti unutrašnja služba i zaposlenost vojnika, koja se mora što točnije vršiti.

Petrograd, 14. Petrogradska brzojavna agentura javlja: Glavni štrajk, koji je buknuo u petrolejskom području u Baku, traje još i dalje. Grad je miran. Strajkaši su zatvorili kazališta i kavane.

Petrograd, 14. (D. u.) U nekom je interviu izjavio ratni ministar Verhovski: Stavljene na dopust godišta 1895. i 1896. te i daljnjih razreda, kako se radi, ne će imati nikakova upliva na bojnu snagu ruske armade, nego će samo efektivno stanje odteretiti od beskorisnog prenapunjenja.

Petrograd, 14. (D. u.) U sjednici kabineta, obdržavanoj dne 12. listopada, zaključila je privremena vlada, da pridrži zasad za pretparlament oznaku: „Privremeno vijeće ruske republike“. Sastojat će se iz 388 zastupnika demokratskih elemenata i 167 zastupnika građanstva. Otvorit će se 18. listopada.

Petrograd, 14. Petrogradska brzojavna agentura javlja: Vlada je zabranila dolazak u Moskvu svim osobama, koje nijesu vezane na grad trajnom zaposlenošću.

Stockholm, 14. (D. u.) List „Dagens Nyheter“ saznaje iz Haperande: Kako bje već prije saopćeno, upravila je ruska vlada prije nekog vremena proglas na petrogradsko stanovništvo uz usrdnu molbu na sve, koji bi na bilo koji način mogli omogućiti, da ostave grad i da se sklone u gradove, gdje imade više živeža.

Predsjednik se je odbora za evakuaciju obratio u ime onih, koji su se iselili, na ruska osiguravajuća društva, da sazna, hoće li preuzeti odgovornost za ostavljene stvari. Društva su se izjavila sornimna na to uz pristojbu od 60 rubalja po mljadu, ne bude li Petrograd po Nijemcima osvojen, voljni su, da snize pristojbinu na 40 rubalja. „Rječ“ piše na ovo, e je ponizujuće za svakog ruskog domoljuba, kad mora ustati, da je sigurnost za vlasništvo sad manja, negoli da je grad zaposjednut po neprijatelju.

IZ FRANCUSKE.

Pariz, 13. U jučerašnjoj sjednici komore, u kojoj je iza zastupnika Leygnesa govorilo više govornika o djelatnosti diplomacije, kod česa su većim dijelom posvećivali riječi priznanja francuskim diplomatima, prihvatio je riječ ministar izvanjskih poslova Ribot. Mi živimo, kazao je, u vrijeme, gdje ne smije da bude slabosti niti u zemlji niti kod vlade. Diplomacija se i armada ne smiju jedna od druge odjeljiti. Složnost je medju alijiraca sad potrebitija nego ikad. Pošto Njemačka ne može pobijediti oružjem, nastoji, da odlijeti alijirce. Ribot je stavio: Pitanje je glede Alzacije-Lorene postavljeno kao pravno pitanje, koje je nerazriješivo spojeno sa mirom, osnovanim na pravednosti. Ne bi bilo nikakvog mira, koji bi osiguravao našu djecu proti opetovanju tako groznoga rata, ako se ne ispravi nepravednost glede Alzacije-Lorene. (Odobranje.) Naši alijirci, koji pravno misle, nijesu išli na ljepak njemačkoj varci. Asquith je već kazao, te jučer istotako kao i Lloyd George opetovao: Alzacija-Lorena bit će povraćena Francuskoj. Budimo odlučni, iskreni i složni, a tad ćemo biti i pobjedonosni proti nasilju i izdaji. — Komora je nakon toga prihvatila po vladi odobren dnevni red Leygnesov.

Razne vijesti.

Car otputovao na frontu. Car je jučer otputovao na frontu. U njegovoj pratnji nalazi se osim običnog spremstva, načelnik gener. stožera pl. Arz i njemački vojnički punomoćenik general pl. Crammon.

Car Vilim u Carigradu. Carigrad se sprema da što svečanije dočeka cara Vilima, koji dolazi danas u posjete sultanu. Dočekat će ga na kolodvoru sam sultan sa princevima i članovima kabineta senata i komore.

Painlevé u Londonu. Francuski je ministar-predsjednik Painlevé vijećao dne 15. o. mj. s engleskim ministrima.

Nezgodna monitora „Inn“. Kako javlja stan ratnih izvjestitelja, naišao je naš monitor „Inn“ na Dunavu na minu, te je morao radi toga biti stavljen na suho. Tu se je spustio na dno. Kod toga su nastradali korvetni kapetan Max vitez Förster i jedan podč. snik. 3 su momka teško a 2 lako ranjena. Radnje oko sklonjenja parobroda napreduju uspješno.

Velajzdajnički proces proti riječkom načelniku. Ugarski brzojavni ured priopćuje dne 13. listopada: Sudbeni je stol u Budimpešti raspravljao danas o zapljeni imetka bivšega načelnika na Rijeci, koji je sa ruske fronte prebjegao bio Rusiji, a poslije se navještanja rata s Italijom zaputio u Italiju, odakle je mnogo listova poslao na Rijeku iz kojih bje istotako, kaošto i iz članaka u listovima „Corriere della Serra“ i „Secolo“ ustanovljeno, da je Zanella krivac zločina veleizdaje. Sudbeni je stol prema tomu odredio zapljenu imetka Zanellina.

Novi ruski zajam kod alijiraca. „Matin“ javlja iz Petrograda: Pretparlament je odobrio sklopljenje novoga ratnoga zajma kod alijiraca u visini od 9 milijarda rubalja.

Najnoviji govor grofa Karolyja. Ugarski brzojavni ured javlja iz Budimpešte: Neovisna je stranka glavnoga grada obdržavala jučer svoju konstituirajuću skupštinu, na kojoj je grof Mihajlo Karoly držao govor, u kojemu je izveo: Nijedna stranka nema više prava, da se poziva na volju naroda. Stoga je od najpreče potrebe, da se odmah, izakako bude izborna reforma uzakonjena, poduzmu novi izbori. Grof je Karoly govorio o mirovnom pitanju i kazao,

da mora mir biti trajan i osnovan na uredbama, koje dozvoljavaju narodima upliv i sudjelovanje kod uređenja međunarodnih odnošaja.

* **Braziljska pomoć antanti.** „Daily Telegraph“ javlja iz Rio de Janeiro, e je braziljska vlada zaključila, da dio interniranih njemačkih brodova uporabi za vožnju između Udruženih država i Europe, a ostatak za putovanje između Brazila i Europe ili obratno. Na brodovima će se vijati braziljska zastava.

* **Žene u engleskim tvornicama oružja.** Reuter javlja: Najnovije statistike pokazuju, da je prošlog srpnja radilo 700.000 žena u Velikoj Britaniji u tvornicama za oružavanje, prema 140.000 njih u srpnju 1916, što znači porast od 400 postotaka. U isto se je vrijeme povećao broj muških namještenika za 66,6 postotaka.

* **Iz Argentine.** Argentinski je ministar vanjskih poslova Puyeredon izjavio zastupniku agencije Havas glede držanja Argentine: Vlada nije promijenila svoga pravca, no je još uvijek odlučena, da brani interese zemlje i pravo. Ona nije trpjela nijednoga čina, koji povredjuje načela međunarodnoga prava, i ako je odlučila, da ne prekine svojih odnošaja sa Njemačkom, ne znači to, da će oklijevati, bude li to od potrebe.

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJEŠTAJ.

Beč, 15. (D. u.) Službeno se javlja: Istočno bojište i Albanija. U opsegu c. i k. četa nikakvi osobiti događaji.

Talijansko bojište.

Kraj trajnog nepovoljnog vremena došlo je i jučer samo na brdu sv. Gabrijele i u Vipavskoj dolini do pojačane bojne djelatnosti. Poduzeća naših nasrtajnih četa donijela uspjeha. Talijanski su sunci bili suzbiti.

Poglavica generalnog stožera.

NJEMACKI RATNI IZVJEŠTAJ.

Berlin, 16. listopada. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana javlja:

Zapadno bojište.

Fronta prijestolonasljednika Rupprechta: Bojna djelatnost topništva u Flandriji bijaše nejednake jakosti. Na obali i u pojedinim odsječcima fronte među Lysom i Deuleom vatra je katkad usredotočena do krepčeg djelovanja. U proširenim poljima jaraka došlo je često do izvidničkih bojeva. U Artoisu navalile Englezi jakim silama među Scarpeom i cestom Cambrai-Arras u širini od 4 km; na krilima izjalovilo se je engleski juris u vatri, u sredini provalilo je neprijatelj u našu liniju. Noću je protunavala blo odanle opeta protjeran. Kod St. Quentin je vatra privremeno opeta oživjela. Katedrala je opeta bila pogodjena od 15 granata.

Fronta njemačkog prijestolonasljednika: Između Ailette i Braye, kao i u srednjem dijelu Chemin des Damesa odigravahu se kroz dan žestoki topovski bojevi. I sjeverno od Reimsa, u Champagni i na Mozi vatra je privremeno postala jača.

Istočno bojište.

Na otoku Oesel postignuti su brzi uspjesi. Žestokim napredovanjem baciše naše pješadijske pukovnije i bataljuni biciklista — često, a da nijesu čekali na dolazak topništva — neprijatelja, gdje se je opirao. Poluotok Sworbe bio je od sjevera odrezan, dok je vatra naših brodova svladavala kopnene baterije. Stojimo pred gorućim Arensbergom te prodiremo u istočnom dijelu otoka, prema čijoj istočnoj obali se ruske sile brzo povlače, da pobjegnu preko nasipa, koji spaja Oesel sa otokom Moon. Naše su torpedovke prodrle u unutrašnje vode među Oeselom i Dagö te su u opetovanim bojevima potisnule ruske morske bojne sile u Moonsund. Na ruskoj fronti na kopnu i u Rumunjskoj ne očekuju se veća bojna djela.

Macedonsko bojište.

Položaj se nije promijenio.

Berlin, 15. (D. u.) Večernji izvještaj javlja: Na zapadu nema većih bojnih djela. Arensberg, glavni grad otoka Oesel, nalazi se u našim rukama.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

NEPRIJATELJSKI IZVJEŠTAJI.

Ruski:

: 13. listopada. Sjeverna fronta. Puščana paljba i sukobi patrolja.

Zapadna i jugozapadna fronta. Puščana paljba. Hrabri je pukovnik Favitkovski, koji je privremeno vodio zapovjedništvo nad jednim vojnim zborom, bio tečajem nadziranja jaraka ranjen ranetom.

Rumunjska fronta. Puščana paljba. Kaukaska fronta. U okolici Sindiana i Vičija, su pokušali Turci, da dodju do naše postojanke, no bili su međjutim privremeno odbijeni.

Istočno more. U okolici zaljeva Rige nastavila neprijatelj snažno svoje zračne stražarske izvidjaje. Deset je velikih neprijateljskih ljetala izbacalo na okolicu Zerča i na naše brodove 23 bombe, koje su prouzrokovale samo neznatnu štetu na natovarenim brodovima. Naši su ljetaci krepkim protusunkom raspršili neprijateljska ljetala i prisilili dva od njih da se spuste na moru. Neprijatelj razvija veliku djelatnost sa minama na ulazu u rigajski zaljev i u okolici Kurandske obale.

Crno more. Dn 12. listopada opstajala je neprijateljska podmornica luku u Tuapsi, ispalivši oko 20 hitaca. Brzo je ali uronila i isčeznula, jer su naše baterije počeli da pucaju.

: 14. listopada. Sjeverna, zapadna i sjeverozapadna te rumunjska fronta. Puščana paljba i topovska vatra, koja je bila u okolici Dvinskog i Molodečna, kao i kod Focanija živahnija.

Istočno more. Dne 12. listopada izmjenjivale su dvije naše torpednjače topovske lince s neprijateljskim brodovima, koji su bombardovali selo Seno na jugozapadu otoka Dagoe. Oko 5 i četvrti provale su neprijateljske torpednjače između otoka Dagoe i Oesela, no sabilje su ih ruske pomorske bojne sile suzbile. Prema daljnjim je vijestima iskrcao neprijatelj dne 12. listopada, u 3 sata popodne, u zaljevu Taggu kod Merysa prve odjele četa. Prednja je straža zaposjela Abul, osam versta južno od Merysa. Naše su se predstraže puvukle iza brobe u crtu Vonapaaz-Metairia-Kidemaj-Pidul u unutrašnjost otoka. Dne 11. listopada pokazivale su fotografije naših ljetala na čitavoj fronti obiljno gibanje iz neprijateljskih četa. U okolici je Husiatyna dječovalo više od 30 neprijateljskih ljetala. U okolici je željeznice Kovel-Sarni sastrijelala naša obrambena baterija neprijateljsko ljetalo, kojega je vođa ubijen, a opažati zarobljen. U okolici Marianovke, 25 versta južno od Husiatyna, palo je neprijateljsko ljetalo u plamen na zemlju. Ljetac se je smrtno unesrećio.

14. listopada. Na zapadnoj, jugozapadnoj i rumunjskoj fronti puščana paljba i izvidnički potihvati izvidjaja.

Kaukaska fronta. Dne 11. listopada poduzeli su Tunel u jakosti od jednog bataljuna ofenzivu u smjeru na Kenš, u okolici južno od Ereignana. Oni su usprkos vatre naših straža dopri do naših položaja, nu bili su međjutim odbijeni i raspršeni ručnim granatama i puščanom vatrom. U dolini je Morivan, jugoistočno od Selibara, došlo do sukoba između naših prednjih straža sa neprijateljskim izvidjačima.

Istočno more. Dne 12. listopada pošao je neprijatelj, koji se je bio iskrcao na otoku Oesel, za rukom, da zaposjedne dio otoka. Na večer dne 12. listopada ustanovili smo odjele neprijateljskih automobila, koji su se približavali Orisam, na istočnom dijelu otoka u nakani, da se dočepaju otoka Mohna. No bili su suzbijeni. Dne 13. listopada je pokušalo iskrcavanje neprijateljskih četa na otoku Oeselu. Istodobno nastavlja iskrcani na otoku vadići naše mine na Kurandskoj obali i u odjel vadići naše mine na Kurandskoj obali i u morskou užini Irben. Mnogo izvidjajnih ljetova i sukoba u zraku u okolici otoka Oesel. Naš je ljetac Gełaketienov sastrijelao neprijateljsko ljetalo.

Talijanski:

: 13. listopada. Tečajem je noći od 11. na 12. bio u okolici Costabele (dolina San Pelegrino) odbijen pokušaj neprijateljske navae. Jučer su naše patrolje s uspjehom smetale na južnoj fronti neprijateljske radničke odjele i dopremile zarobljenika. Djelatnost se je neprijateljskog topništva osjećala od Rombona sve do mora. Na Krasu su raspršile naše baterije neprijateljske čete, koje su se istočno od Kostanjevica nalazile na maršu i upalile skladište municije u okolici Sv. Ivana.

Engleski:

: 14. listopada. Sjeveroistočno od Yperna djelovalo je neprijateljsko topništvo preko noći. Zapadno od Dosela i sjeverno od Poelkapelle bili su neprijateljski izvidnički odjeli protjerani natrag. U susjedstvu smo Hullucha proveli uspješne stražarske potihvate.

14. listopada, u jutro. Sjeveroistočno od

Yperna bijaše neprijateljsko topništvo kroz čitavu noć djelatno. Zapadno od Dosela i sjeverno od Poelkapelle protjerani su natrag neprijateljski izvidnički odjeli. U blizini Hullucha izvršismo uspješan potihvat.

14. listopada, na večer. Poslije podne poduzeše naše čete iz istočnih grofovija uspješan udarac na neprijateljske jarke jugoistočno od Monchy-le-Preux te učiniše nekoliko zarobljenika.

Na bojuj frontu trajala je čitav dan znatna topovska djelatnost bez pješadijskih bojeva. Ukupni broj dne 12. t. mj. učinjenih zarobljenika iznaša sada 945 vojnika, uključivši 41 časnika. U slijed vremenskih prilika bijaše jučer ljetalačka djelatnost mačena. U zgodnim intervalima poduzeta su topovska izvidjanja i snimljene fotografije, izvidjalo se je nove neprijateljske položaje. Naše zračne patrolje susrele su dva puta jaču skupinu neprijateljskih ljetala. Došlo je do žestokog boja, iz kojega se nijesu povratila 4 naša ljetala. Uslijed bojne stiske nije se mogao ustanoviti točan broj od naših ljetala sastrijeljenih neprijateljskih ljetala. Druga aljirska ljetala, koja su prekasno došla, da bi još mogla sudjelovati kod boja, opazila su iz daljeka, kako se je više oštećenih ljetala spustilo.

Francuski:

14. listopada, popodne. Tijekom noći navalile naši izvidnički odjeli na neprijateljske patrolje pred našom frontom te dopremile 30 zarobljenika, među kojima 1 časnika. Na fronti Aisne bijaše topovski boj prolazno žestok, naročito u predjelu Ponthoona i na visoravnicama Vaucelere i Kailfornija. Na ostaloj fronti isprekidan topovska vatra.

14. listopada, na večer. Noću obostrana topovska djelatnost. Ista je i tijekom dana ostala veoma živahna na fronti Aisne, naročito u predjelu visoravnice među Almesom i Craonne, kao što i na desnom brijegu Moze. Pješadijskih poduzeća nema. U Vogeziama ostade bez uspjeha neprijateljski potihvat na naše mač straže južno od Haslmannswellerkopfa. Inače je dan svuda prošao mirno.

Istočna vojska. U noći od 13. listopada potjeraše reske čete neprijateljske izvidničke odjele. Sa ostale fronte ništa važno.

Političke vijesti.

Politički položaj u Ugarskoj.

Odmah, čim bi imenovano novo „demokratsko“ ministarstvo — ova se riječ „demokratsko“ mora uvijek stavljati medje navodne znakove, kad se govori o Ugarskoj — upozorili smo čitatelje našeg lista, da se radi samo o običnoj političkoj komediji, kojima smo se navikli tijekom zadnjih decenija. U istini nema u političkom životu Madžara ni trunke iskrenosti. Ili se uvadja u politiku izvjesne forme, koje su u središtima europske politike postale aktuelne, kao nekakva politička moda, ili se boj za sjajne ideje u istini iscrpljuje u osobnom boju za vlast. Mač su iznimke u Ugarskoj, koje priznaju narodnost i nekoja neznatna prava; one mogu međjutim opstajati, jer i takove za Madžarsku ekscentrične pojave čine utisak na vanjski svijet u smislu slobode, koja tobož vlada u Madžarskoj. Nepovjerenje, kojim nas je prema Madžarima ispunilo desetogodišnje iskustvo, daje nam razloga, da posumnjamo i u čestitost i iskrenost izvjesnih „Vilaga“ i njegovih izdavača. Šovinizam je u onoj zemlji takova narodna osobina, da si teško možemo predočiti Madžara bez njega; ako međjutim mislimo, da smo naišli na nešto sličnoga, moramo u našem vlastitom interesu biti na oprezu, da nam ne otmu silom još i ono, što nam nijesu oteali podmuklo iz zasjede. Željeti bi, da bi se varali u našem sudu o Vilagu i Vaszonju, ali žalibože, iskustvo dokazuje, da je naš pesimistički sud o demokraciji Madžarske bio docijela ispravan. Grof Eszterhazy imao je u svom kabinetu zloglasnog grofa Apponya, poznatog živodera ugarskih narodnosti, a stari lisac Wekerle, koji mu je slijedio, gleda sada, kako bi sada izbrisao i zadnji trag demokratskih rečenica, koje je izazvala ruska revolucija. Čim je ponesalo straha pred ruskom revolucijom, isčezla je u Madžarskoj i želja za demokratizacijom. Dva su pitanja, koja najviše zaposljuje članove vlade, a to su: pitanje narodnosti i drugo je češko pitanje. Glede narodnog pitanja postoje među članovima vlade i parlamentarnim strankama opreke, pa je potrebno, da se u tom svičinbenici sporazume. Drugo je pitanje češko. Ugarska vlada drži, da mora posjedom odgovoriti na češke agitacije protiv Ugarske. Ovo će joj biti mnogo lakše, jer će imati uza se čitav sabor, naima i stranku grofa Tisze. Glavna je dakle za-

Utorak 16. listopada 1917.

člaka kabineta Wekerlea, da potlači nastojanja narodnosti, da se oslobode od nesnosnog mađžarskog jatma i da osujeti težnju Čeha i Slovaka, da dođu napokon pod zajedničko okrilje i da se oslobode od tuđih i krutih gospodara. Da se „riješe“ ova pitanja, sastaje se ugarska zastupnička kuća, a jedini je znak, da imade u Mađžarskoj ljudi, kojima demokracizacija nije samo fraza, već potreba, da imadu u Mađžarskoj savremenih ljudi, jest, da ministar Vaszony se stidi, učestvovati kod vijećanja njegovih kolega, koji su sada složni, da žrtvuju svoju demokraciju tiraninu grofu Tiszi. Eljen!

U Njemačkoj i kod nas.

„Venkov“ piše: javno, pred forumom čitavog svijeta, optužio je državni kancelar, dr. Michaelis, i državni tajnik pomorskog ureda, von Capelle, njemačke zastupnike neodvisne socijalno-demokratske stranke vele izdaje. Oba dva su dokazivala, da tri od ovih zastupnika su podticavali njemačke mornare, neka se pobune proti zapovjedništvu, a da time postignu skopi mir. Revolucionari je ovaj pokret došao konačno na vidjelo — pošto ne bi bilo inače nekako mornara ustrijeljeno a nekoliko osuđeno na smrt. Pojednostosti ovog događaja nijesu nam poznate, ali sama je činjenica po nas poučna: I u Češkoj je bilo odsuđenih mnogo niz čeških zastupnika, od kojih nije nitko međjutim huškao na buni, čiju je osudu izrekao iznimni vojnički sud samo na osnovi ispravnih predmišljenja i nekoliko indicija, koje su često silom htjeli da ih pronalaze. U Njemačkoj nijesu odredili napuštenje dotičnih zastupnika, a njihova se parnica vodila otvoreno u parlamentu, u kojem se mogu braniti pred cijelim svijetom i gdje ih mogu štiti i druge stranke, što se je međjutim već i desilo. U tom slučaju udara baš u oči, razlika, kakove su prilike kod nas u kakove u susjednoj državi. Ovdje imadu najbolji odgovor oni njemački i mađžarski vikači, koji ma još danas ne ide u glavu, zašto bi se o pet morala priznati pravovaljanost mandata odsuđenih čeških zastupnika ili zašto nijesu još dandanas u tamnici. Predstavite si samo, što bi se kod nas desilo, da imade naša vlada takovih dokumenata u rukama, kakovih imade u Michaelisa o neodvisnim socijalnim demokratima... To bi bila persekucija, kakove još nijesmo doživjeli. Kako bi tek onda galamili svi Nijemci, počamši od Wolfa sve do grofa Thun-Salma i kako bi tek onda pozivali Mađžari redarstvo u pomoć proti nam! U Njemačkoj nije dr. Michaelis, nije von Capelle (koji je međjutim morao odstupiti radi svoje optužbe proti neodvisnim socijalistima. Ured.) dao nijednoga zastupnika zatvoriti, nije bilo iznimnog suda, stvar se je vodila tamo, gdje spada, u zastupničkoj kući; tamo su se mogli braniti oni, na koje je svađeno teško okrivljenje. Kod nas je međjutim bilo u doba, kad su naši zastupnici bili zatvoreni, parlament odsuđen na čužanje, a sve ostalo bi prepušteno na rasudu — vojničkom sudu. To valja istaknuti, da se nekoji ne bi pozivali na susjednu državu, koja znače braniti čast svoje zastupničke kuće!

U Njemačkoj imade premalo djece.

Opadanje se je porodjaja opazilo najprije u Francuskoj u 19. stoljeću. Kasnije se je taj pojav osjetio takodjer u Njemačkoj i u drugim državama. Od rata god. 1870-1. počelo se je u Njemačkoj baviti sa statistikom tog opadanja porodjaja pa su pronadjene od 1870-1. do god. 1913. slijedeće brojke porodjaja na 10.000 stanovnika

u godini 1870-1871	401
" " 1871-1872	359
" " 1872	411
" " 1876	416
" " 1880	391
" " 1890	362
" " 1900	368
" " 1901—1910	369, 362, 349,
" " 352, 340, 341, 332, 330, 320, 307,	
" " 1911	295
" " 1912	291
" " 1913	283
" " 1914	276

Osobito je veliki gubitak na porodjajima od god. 1900. unaprijed. Značenje ovog gubitka izbije osobito oštro, ako ga se uspoređi sa odnosnim brojkama u drugim europskim državama. Gubitak porodjaja iznosio je naime od god. 1901. do 1913. (ako uzmemo za osnovu broj na 1000 ljudi) u Njemačkoj 8·2, u Belgiji 6·8, u Austriji 6·4, u Švicarskoj 5·0, u Engleskoj 4·6, u Norveškoj 4·4, u Nizozemskoj 4·2, u Švedskoj 3·9, u Francuskoj 3·2, u Danskoj 3·1, u Španjolskoj 2·3, u Ugarskoj 1·5 i u Italiji 0·8.

Od ostalih zemalja nema statistike. Opadanje je porodjaja u Njemačkoj daleko brže u god. 1901.—1913. negoli u prijašnjem četvrtstoljeću. Osobito prenerazuje činjenica, koja proizlazi iz navedenih broja, da je za 12 godina pao broj porodjaja u Njemačkoj tako brzo, da je Francuska, najsiromašnija zemlja na djeci, trebala za istomjerni gubitak na porodjajima 70 godina. Jasno je, da je sadašnji rat pogorsao još ove prilike, kako se može vidjeti iz slijedećih brojaka

U godini	živo rođenih	ukupno umrlih	umrlo dojenčadi
" " 1913	1,839.000	1,005.000	277.000
" " 1914	1,820.000	1,236.000	297.000
" " 1915	1,416.000	1,453.000	216.000
" " 1916	1,103.000	1,331.000	167.000

Od početka rata do svršetka god. 1916. prelazi broj mrtvih, uključeni su gubici na bojištima, normalni broj svake godine umirajućih za 1 milijun. Pribraja li se tome broj još gubitka na porodjajima u navedenim godinama proizlazi, da je Njemačka izgubila za ratno doba 23,330.000 ljudi. Ove su brojke tako ozbiljne, da su upozorile na sebe čitavu javnost, vladu i novine, koje se je počelo živo baviti sa ovim, za Njemačku novim problemom.

Domace vijesti.

Za slučaj zračnih navala. Upozoruju se oni, koji posjeduju crvene ili žute legitimacije za hotel Riviera, da je ulaz u zaklonište u ovoj zgradi dozvoljen samo kroz željezna vrata (naprotiv kuća Miluz), dok je zabranjen ulaz preko dvorišta.

Milodari za hrvatske škole u Pull. Prigodom otvorenja hrvatske škole u Pull, položeni su preko ove uprave slijedeći doprinosi: Gosp. Lacko Križ K 100—; dr. Ivo Zuccon, za neočekivani honorar od „Hrvatske Njive“ K 5·84; mjesto nadgrobnog vjenca blagopok. Antuna Millačiću, polaže Petar Randić K 3—; — Ukupno K 108·84; zidni iskaz K 6388·40; sveukupno K 6497·24. Živili plemeniti darovatelji! — Naprijed za hrvatske škole!

Prodaja riže. Gradska aprovizacija javlja: Pošto još nije stigla odredjena hrana, prodavat će se počam od sutra u srijedu, pa do uključivo u subotu, po pol kg riže po živčnoj karti, odnosno osobi. Riža će se dijeliti ovim redom: U Promonturskoj ulici za živčne karte od br. 1—3500; u ulici Giulia od br. 3501—7000, a u Albertovoj ulici od br. 7000 dalje; Kod kupnje riže mora se pokazati i crvena legitimacija.

Nadjeni predmeti. Na 13. o. mj. nadjeni su i položeni kod redarstva slijedeći predmeti: Novčarka sa nekim iznosom i crvenom legitimacijom br. 6729 na ime Marie Pizzamus. — Rukavice smeđe boje nadjene u „Politeama Ciscutti“.

Ovo je dokument. Pod ovim naslovom donosi Tršćanska „Ednost“: Začetkom tega školskega leta je puljski „Hrvatski List“ začel nabirati prispevke za hrvatske škole v Pull. Dosedanji vspeli je povsem zadovoljiv v fincijelnem pogledu. Sijajen, nadkriljajoč vsa pričakovanja pa je ta vspeli v moralnem in posebno v nadaljnih konsekvencah — tudi v političnem pogledu. To pa po darovih, došlih od moštva na raznih ladjah c. in kr. vojne mornarice. Ti pošteni žuljavih rok, ki morajo itak plačevati najteži — krvni davek, ki morajo žrtvovati najlepša leta svojega življenja ter prenašati vsa trpljenja in trpkosti groznega evropskega konflikta: tudi ti pošteni so se odzvali pozivu k žrtvovanju za našo šolo, za narodno kulturo, za bodočnost narodovo. In sicer odzvali v toliki meri, da njihova požrtvovalnost za kulturne narodne svrhe preseneča — ne, premalo smo rekli: je naravnost ganljiva! Blizu poltretjega tisočaka je doposlalo dosedaj moštvo z vojnih ladij c. in kr. vojne mornarice. Od ust so si odtrgali siromaki v vojaški suknji, da morejo položiti dar domovini na oltar. — Istotako sijajen izgled neizmerno idealne ljubezni do naroda, javljajoče se v dejanju, so podali tudi sinovi češkega naroda v naši vojni mornarici: z ladij in iz naprav v vojnem arzenalu v Puli. Ti so nabrali in poklonili češki „Osrednji Matici šolski“ uprav knežji dar: blizu štirinajst tisoč kron! Thea Červenikova imenuje ta dar: knežji pozdrav od Adrije! Na Adriji utripljejo srca v krepki, zdravi narodni koraknici. Vojna je — piše Červenikova — strla mnogo src, posurovila mnoga čustva; zato je dvakratno ljub in drag dih človečnosti, solnčen žarek ljubezni. V najhujših dneh so poslali Čehi na Adriji knežji pozdrav. Ta veliki, plemeniti čin, in pa plemeniti način, sta res ganljiva. Tri leta so ti junaki tam doli, od-

daljeni od domovine... Ni jim ostajalo drugega, nego nada in vera v srečnejšo, boljše bodočnost. In prišel je dan 30. maja z zgodovinsko državno-pravno izjavo, ki je v znak radosti na Adriji prinesel knežji svetovaclavski dar!... To je zmaga nad bolešjo, trdna vera v boljše stvari. To je credo naših južnih aristokratov, četudi se ne pre-taka v njih modra kri...! Krasni knežji pozdrav naših junakov od Adrije je košček evangelija ljubezni do bližnjega, je svarilen klic, je izpoved! Je blesteč izgled, je kažipot! Diven slavospev je napisala Červenikova rodoljubju junakov na Adriji, njihovi zvestobi in narodni požrtvovalnosti. Ah, mi bi podčrtali še en moment, ki pomembnost te plemenitosti za narodne kulturne svrhe raz-širj. preko okvirja človekoljubja in narodne zvestobe. Prispevali so sinovi vseh danes politično tesno strnenih plemen: Hrvatje, Srbi, Čehi in Slovenci! To je dokument, ki govori, katerih narodov sinovi sestavljajo našo slavno mornarico! Sinovi Slave jej pletejo vence slave! Zato je tu podan dokument, ki ugotavlja, kaj in koliko je ta država dolžna tem narodom! Hrvatje, Srbi in Slovenci so se združili za plemenit narodno-kulturni čin. To je narodova, najvišja sankcija tudi naši deklaraciji z dne 30. maja 1917. — dokument je — za naše narodno ujedinjenje. Velik dokument so pisali naši junaki v krvavi vojni službi na Adriji...!

Prodaja ribe. U slučaju, da prispje riba prodavat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imadu danas vlasnici živčnih karata počevši od broja 51.

Hrvatski slovoslagari,
koji se nalaze u Pull, neka se prijave kod uprave „Hrvatskog Lista“.

Dnevne vijesti.

Arbeiter-Zeitung o dr. Kroku. „Arbeiter Zeitung“ piše o pokojnom zastupniku dru. Kroku: Dr. Krok došao je godine 1897. u zastupničku kuću kao zastupnik pete kurije. Čuli smo ga onomadne prvi puta u debati o raspustu željezničarske organizacije; onomadne je pravio utisak običnog kršćanskog socijala i naravno, da to nije bilo osobito ugodno. Kod izbora g. 1901. nije više kandidirao, već je otišao kao svećenik u Westfalsku, gdje je bio sa poljačkim i slovenskim radnicima u crkvenom i socijalnom dodiru. Za izbora, koji su provedeni na temelju sveopćeg tajnog prava, ponovno je izabran, te od onda bio članom zastupničke kuće sve do svoje smrti. Iznenadilo nas je dubljinom svojeg shvaćanja, te snažnim shvaćanjem socijalnih pitanja kao i svojim pravim demokratskim osjećajem, a ne manje i ljepotom svog jezika; on je i po formi bio jedan od najboljih govornika kuće. Dr. Krok dospio je odmah u prve redove zastupnika. On je bio jedan od prvih koji su g. 1909. kad je ovet tehnička opstrukcija gnjavila kuću, dao politički da se reformom poslovnika opstrukcije onemogućuje. Svakako su onda opet došla vremena, u kojima je on provodio opstrukciju. Velika je akcija bila tada i njegov istup za oslobodjenje bosanskih seljaka, što je dovelo za ministarstva Bienert-Bilinski do strastvenog boja protiv monopolista jedne mađžarske banke u stvari otkupa kmetova. Za vrijeme sadanjeg zasjedanja zastupničke kuće bio je dr. Krok, prem je imao jak nacionalni osjećaj, ipak pristaša umjerenijeg smjera i svatko se još sjeća kako su ga dočekali češki radikali, kada je došao u Prag da pridobije Čeha za razumnu politiku. On je djelovao živo za mir, te je govorio i na onoj mirovnoj skupštini austrijskog političkog društva, koja je dovela do hajke protiv toga društva. Taj duševno znameniti valjani i nepristupačni muž silno će manjkati slovenskom narodu i zastupničkoj kući, u kojoj je bio moralnom protutežom proti bivšeg vodje Šušteršića, kojega je uvijek pobijao radi njegovog „gšeftarenja“ te kojega je upravo istisnuo iz javnog života posljednjih godina.

1914.—1917. „Novine“ donose slijedeće primjebde: Pred nekoliko je dana bila u Beču skupština kršćanskih socijala u novoj gradskoj vijećnici na Franzensringu za — mir. Gledao sam tu ogromnu masu dobrih bečkih gradjana, gdje se žuri na skupštinu svog srca — mi hoćemo mir! — I u punoj dvorani govorio je princ Lichtenstein uvijeno u ime stranke i dao razumjeti grofu Czerninu, da oni ne bi htjeli baš praznih ruku vratiti se s bojišta i zato zahtijevao časn, dugotrajni sigurni mir s dobrim granicama i utvrđe-

nom mogućnosti razvoja. Što to znači u ustima njemačkih građanskih stranaka — ne trebam gubiti riječi. Masa je slušateljica zaista najviše odođravalala „svom“ govorniku Kuntschaku, članu zemaljskog odbora. Mi hoćemo mir u ime one kulture, u ime čovječstva, u ime Evrope — govorio je taj izvršni govornik, koji je od prostog radnika sa svojom spremom dopro daleko u nauči kršćanskih socijala. Za njim je govorio načelnik Weiskirchner s dubokom zahvalnošću o papi i caru. „Mi hoćemo mir“ — svršio je svoj govor bečki načelnik uz odobravanje ogromne mase svojih slušateljica. I paša mi je slika na pamet, kad sam 28. lipnja 1914. stajao među onim nepreglednim mnoštvom na onom širokom prostoru između gradske vijećnice, univerze, burgteatra te parlamenta, koje je kao bjesomučno vilkačo za ratom — i tad se na balkonu raskošno rasvijetljene vijećnice pojavio isti načelnik Weiskirchner sa zlatnim načelničkim lancem oko vrata, te u bujnom govoru sokolio prisutne na rat. Es lebe der Krieg! — vikala je nepregledna masa. Es lebe der Krieg! — svršio je tada svoj govor bečki načelnik. A sada je nastala tišina pred bečkom vijećnicom, a tama ulicama glavnog grada.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 1288 od 15. listopada 1917.

Posadno nadzorstvo: nadporuč. Seidl.

Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: štopski liječnik dr. Welsler.

Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: litijski liječnik dr. pl. Wenusch.

MALI OGLASNIK.

Traži se soba sa pokućtvom, za čestitu gospodju kod ugledne obitelji, po mogućnosti u društvu sa kojom gospodjom ili gospodjicom sa opskrbom.

Traži se suho skladište za smještenje pokućstva. Ponude pod „Skladište pokućstva“ na upravu lista.

B. De Proto

Vježbenica talijanskog jezika

za

opće pučke škole i za samouke

dobiva se kod Ivrdke

Jos. Krmpotić Pula.

HENRIK SIENKIEWICZ

Ta treća.

(Konac.)

Posredovanjem „Poletara“ ciele već Varšava za to zna . . . Svi nas ljudi gledaju, svi se Evi dive. Kad smo bili na izložbi, tako nas okružilo, da nismo mogli proći.

Moja mi neznana prijateljica opet poslala pismo, u kome me upozoruje, da Eva nije za takog čovjeka kakvi sam ja . . .

„Ne vjerujem, što ljudi govore o odnosu gospodjice Adami k Ostržinjskom (više moja prijateljica), ali ti, majstore, trebaš ženu, koja će se posvema posvetiti tvojoj slavi i veličini, a gospodja Adami sama je umjetnica i svedj će navraćati vodu na svoj mlin . . .“

Svjatecki neprekidno zalazi k Suslovskima, ali sad valjda kao tješilac, jer i Suslovski bez sumnje već znadu moje namjere.

Dobio sam za Evu od ravnateljstva neograničeni dopust. Eva se stala češćati kao gospodjica sa sela, veoma se skromno oblači i nosi odiela zapućena do pod sam vrat. To izvrstno pristaje njenom lieu. Prizor u garderobi nije se nijedan put više ponovio. Eva to ne dopušta! Jedva joj smijem ruke cjelivati. Ja sam toga radi silno nestrpljiv, a laskam si, da je i ona . . .

Ona me ljubi do ludila. Ciele dneve proizvodimo zajedno. Počeo sam je poučavati u risanju.

Ona čezne za tom podukom i za slikarstvom u obće!

XXI.

Gromovniče Zevse, što sve gledaš sa visine Olimpijske!

Sbivaju se stvari, o kojima ni filozofi ne sanjahu.

Kino „Crvenog Križa“

Ulica Sergija broj 34.

Današnji raspored
Djevojka, koju ne ćemo da
ženimo

drama u 4 čina.

Početak od 2:30 do 8:30.

Neprekidne pretstave.

Ulaznica: I. prostor 1 K; II. prostor 40 fil.

Ući se može kod svake pretstave.

Ravnateljstvo si pridržuje pravo promijeniti raspored.

Svoj k svome! :: Svoj k svome!

Kavana

„Narodni Dom“

opskrbljena je svim hrvatskim, slovenskim, češkim kao i drugim novinama raznih jezika.

Na raspolaganje biljari i druge igre.

Posebne sobe za igre. — Poslužba brza i točna.

Za što veći posjet preporuča se

Grga Baseltić, vlasnik.

ISTARSKA POSUJILNICA U PULI

registrirana zadruga na ograničeno jamčenje

ulica Carrara br. 4, vlastita kuća „Narodni Dom“.

Podružnica u Pazinu.

Prima uloške na štednju, te ih ukamaćuje sa

4 % kamata

Eskomptira mjenice uz najpovoljnije uvjete i daje zajmove na nepokretnine.

Uredovni satovi: od 9—12 prije podne i od 4—6 popodne.

Sjećajte se prinosima doma za ratne nemoćnike!

U predveče mog vjenčanja pristupi k meni Svjatecki, gurne me laktom i nagibujući na stranu razčupanu svoju glavu govori sumorno:

— Vladko, znaš li? ja ću učiniti zločinstvo.

— Dakle ipak sa mnom govoriš! odvraćam — kakvo zločinstvo?

Svjatecki svedj u zemlju gleda i kao sam sobom govori.

— Nije li pravo zločinstvo, kad ovaki pijanac kao ja, kad ovaki idlota bez talenta, ovaka moralna i fizična propalica uzima takvu djevojku kao što je Kazimira!

Ne vjerujem svojim ušima, ali se Svjateckomu bacam oko vrata ne mareći, ne će li me odbiti.

Vjenčanje je njegovo za nekoliko dana . . .

XXII.

Nakon boravka od više mjeseci u Rimu, primamo Eva i ja elegantnu kartu, kojom se pozivamo na vjenčanje Ostržinjskoga i gospodje Jelene Turno, primio voto Kolčanovske.

Ne možemo ići, jer Evino zdravlje ne dopušta.

Eva svedj slika i silno napreduje. Ja sam dobio medalju u Pešti. Neki hrvatski bogatun kupio je moju sliku. U saobraćaju sam s Goupilom.

XXIII.

U Veroni mi se rodio sin.

Sama Eva veli, da takog djeteta nikad još vidjela . . .

Neobično! . . .

XXIV.

Već smo nekoliko mjeseci u Varšavi.

Uredio sam prekrasnu radionicu.

Često zalazimo do Ostržinjskih.

On je prodao „Poletara“ te je sada „predsjednik društva za dieljenje ječmene kaše radnicima, koji nemaju zanimanja“. Nitko si ne može predstaviti, kako se dostojanstveno i samosvjestno vlada. Mene udara po ramenu i govori mi: „kako je dobrotvore!“ Zanima se i književničkim talentima te ih prima svake srede.

Ona je još uvijek krasna kao san . . .
Djeca nemaju.

XXV.

Pomozite! jer umirem od smieha . . .

Iz Pariza dovezli se supruzi Svjatecki. Ona nalikuje na ženu iz zlatne bohemije; on nosi svilene košulje, uređenu kosu i podstriženu bradu . . . Sve razumljem! razumljem, da je liek našia njegovim običajima, njegovu značaju, ali kako je lieka našia njegovoj razčupanoj kosi, to će mi do vieka ostati zagonetno.

Svjatecki nije prestao slikati „lešine“, ali se bavi i slikama iz idilskog života. Tu je veoma sretne ruke. I portrete slika, ali u njima nije osobito sretan, jer boja lica i kože podsjeća uvijek na „lešine“.

Pitao sam ga kao stari prijatelj, je li sretan sa ženom. On mi je odgovorio, da nikad nije sanjao o sličnoj sreći. Priznajem, da je u tome Kazimira u velike nadkrišla moje očekivanje.

I ja bih bio posve sretan, da Eva ne počinje poboljšavati; sirotica je pri tom veoma razdražljiva. Čuo sam je jedne noći, gdje plače. Znam, šta to znači! Ona čezne za kazalištem. Šuti, ali čezne . . .

Započeo sam slikati portret gospodje Ostržinjski. U kratko da rečem, neuporediva žena! I da još uvijek Evu toli silno ne ljubim, ne znam . . .

Ali ja Evu silno ljubim — silno!